

Sp. 467. Tillaga til þingsályktunar [227. mál]
um rannsókn á notagildi innlendra jarðefna til iðnaðarframleiðslu.

Flm.: Ingólfur Jónsson.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að láta fram fara ýtarlega rannsókn á því, hvaða jarðefni innlend eru helst nýtanleg til iðnaðarframleiðslu miðað við arðsemi, staðsetningu og notagildi.

Greinargerð.

Í kennslubókum er frá því sagt, að á Íslandi séu ekki verðmæt efni í jörðu, sem geti borgað sig að vinna. Það er rétt, að hér hafa ekki fundist kol eða málmar að verulegu marki. En jarðefni eru eigi að síður mörg hér á landi, sem líklegt er að séu mjög verðmæt, ef þau verða notuð á réttan hátt. Má meðal annars nefna basalt, vikur, leir, perlustein, titániumríkan sand, gjall, steinullarefni. Sérstakar grastegundir vaxa hér, sem henta vel til plötugerðar o. fl.

Þau efni, sem hér eru talin, munu öll finnast á Suðvesturlandi í mjög ríkum mæli og mörg þeirra einnig í öðrum landshlutum.

Líklegt má telja, að markaður fengist erlendis fyrir hráefnið óunnið, en athuga ber hvort vinnsla gæti orðið arðbær aður en að því ráði yrði horfið að flytja út óunnið efni.

Viða erlendis, svo sem í Frakklandi, Þýskalandi og Tékkóslóvakíu, hefur basalt verið notað til sérstakrar og umfangsmikillar iðnaðarframleiðslu í nokkra áratugi. Nauðsynlegt er að rannsaka hvort hagstætt gæti talist að vinna úr basalti hér á landi fyrir innlendan markað og til útflutnings. Reynslan hefur sýnt, að margt er hægt að vinna úr basalti og hefur sú vinnsla orðið að stóriðnaði í fyrrgreindum löndum.

Tilraunir eru hafnar á vinnslu perlusteins. Gefa þær tilraunir góðar vonir um jákvæðan árangur.

Ur gjalli og vikri gæti orðið um ýmiss konar iðnað að ræða, svo sem síuefni, slípisteina, margs konar fyllingarefni og ýmsa hluta til bygginga.

Framleiðsla á steinull er iðnaður, sem talið er að gæti orðið arðvænlegur til útflutnings. Verksmiðjurekstur í þeirri grein hefur reynst arðbær, þar sem aðstæður eru góðar.

Leir og titaniumríkur sandur hafa einnig reynst nauðsynleg og góð efni til margs konar iðnaðarframleiðslu, sem þekkt er í ýmsum Evrópulöndum og víðar.

Vitað er að unnt er að framleiða þilplötur úr ýmsum grastegundum og vikri, sem gæti sparað innflutning á timbri og öðru skyldu efni.

Það, sem hér hefur verið nefnt, þarfnast ýtarlegrar rannsóknar áður en ráðist er í framkvæmdir. Stofnkostnaður í hvers konar iðnaði er mikill, og verður að gera sér að fullu ljóst hversu mikill stofnkostnaður er í hverri grein. Reynsla verður einnig að fást fyrir gæðum framleiðslunnar og kostnaði á hverri framleiðslueiningu. Nauðsynlegt er að tryggj sé að framleiðslan seljist fyrir kostnaðarverði, áður en ráðist er í framkvæmdir.

Það er mikið verk og vandasamt að rannsaka til hlítar það sem hér hefur verið nefnt. En það þóli ekki bið, að úr því fáið skorið hvort arðvænlegt er að efna til iðnaðarframleiðslu úr íslenskum jarðefnum. Líkurnar eru miklar fyrir því, að jarðefnin séu mikill auður, sem þjóðin geti notfært sér á næstu árum og um langa framtíð.

Athuga ber, að hve miklu leyti er unnt að hafa not af langri reynslu og þekkingu annarra þjóða í vinnslu margs konar jarðefna í fjölbreytilegum iðnaði. Flestum mun vera ljóst, að iðnaðurinn verður á næstu árum að taka við fjölda ungmenna, sem koma á vinnumarkað. Er því þörf á að nýta þá möguleika, sem kunna að vera fyrir hendi til þess að koma upp nýjum iðngreinum. Það er mikilsvert, ef hráefnið er innlent og orkan er heimaþingin.

Hliðstæð jarðefni og þau, sem hér hafa verið nefnd, eru mjög verðmæt iðnaðarhráefni víða erlendis. Mikilsverður iðnaður hefur byggst á því að vinna úr þeim á undanförunum áratugum. En nú eru þessi jarðefni víða til þurrðar gengin. Þess vegna er líklegt, að erlendir markaðir geti opnast fyrir íslenskar iðnaðarvörur úr innlendum jarðefnum í þeim löndum, sem ekki hafa lengur hráefni til framleiðslunnar.

Í landinu eru stofnanir og sérfræðingar, sem í meginatriðum geta rannsakað það sem tillagan gerir ráð fyrir. Er ætlast til, að ríkisstjórnin notfæri sér þá þekkingu, sem íslenskir vísindamenn hafa nú þegar og gætu aflað sér erlendis í þessum greinum.

Ekki þykir ástæða til að hafa þessa greinargerð lengri, þar sem tækifæri gefst til þess að ræða um efni og framkvæmd tillögunnar í framsögu eins ýtarlega og þörf gerist.